

BIOMETRINIŲ DUOMENŲ IR PARAŠO REGISTRAVIMAS BIOMETRINIŲ DUOMENŲ REGISTRAVIMO ĮRANGA

I. ĮRANGOS PARUOŠIMAS

1. Pradedant naudoti biometrinių duomenų registravimo įrangą, būtina ją tinkamai, pagal gamintojo instrukcijas sukalibruoti. Kalibravimo metu objektyvo ar skaitytuvo langelis (toliau – jutiklio paviršius) turi būti absoliučiai švarus. Priešingu atveju, bet kokia dėmelė ar šiukšlė bus nuskaityta kaip veido atvaizdo ar piršto atspaudų dalis.

2. Įrangoje integruotų parašo formavimo įrangos, fotoobjektyvo, pirštų atspaudų skaitytuvų jutiklių paviršius būtina periodiškai valyti. Pirštų atspaudų skaitytuvo jutiklio paviršių būtina valyti ir dezinfekuoti ne tik periodiškai, bet ir pagal asmenų pageidavimus. Tai daroma dėl dviejų priežasčių: pirma, nešvarus paviršius trikdytų pirštų nuskaitymą ar atspaudų atpažinimą, antra, nemažai asmenų gali reikalauti nuvalyti jutiklio paviršių dėl higieninių priežasčių, ypač matydami, kad šiuo skaitytuvu ką tik naudojosi kitas asmuo. Pasirenkant jutiklio paviršiaus valymo priemones ir valant būtina vadovautis gamintojo instrukcijomis.

3. Jutiklio paviršius turi būti saugomas nuo subraižymo. Visi aštrūs daiktai, galintys subraižyti jutiklio paviršių, turi būti laikomi kuo toliau nuo biometrinių duomenų registravimo įrangos.

4. Techninės ar programinės įrangos gedimai negali būti pagrindu išduoti asmens dokumentą be biometrinių duomenų, jei atitinkami teisės aktai numato, kad tokios rūšies dokumentas turi būti su biometriniais duomenimis.

5. Biometriniai duomenys gali būti registruojami ir nesant ryšio su Gyventojų registru: duomenys išsaugomi pačioje įrangoje šifruotu būdu ir, atsiradus techninėms galimybėms, perduodami į Gyventojų registrą bei ištrinami iš įrangos.

6. Programinė įranga automatiškai parenka ir išsaugo kokybiškiausius biometrinius duomenis; likusieji automatiškai ištrinami.

7. Nuskaicius biometrinius duomenis, pirštų atspaudai kartu su veido atvaizdu, parašu ir suformuotu prašymo registracijos numeriu ir pagalbiniais duomenimis perduodami į Gyventojų registrą.

8. Biometrinių duomenų registravimo procedūra pradedama sistemoje įvedus atitinkamą žymą. Iš karto po to biometrinių duomenų nuskaitymo įrangos ekrane pasirodo asmens duomenys ir instrukcija asmeniui.

9. Darbuotojas privalo nukreipti asmenį į jam sistemoje priskirtą laisvą stacionarią stotį ir stebėti asmens veiksmus, siekiant užtikrinti kokybišką biometrinių duomenų nuskaitymą.

10. Esant būtinumui, darbuotojas privalo konsultuoti, padėti asmeniui teisingai pateikti biometrinius duomenis.

11. Asmuo monitoriuje gali stebėti biometrinių duomenų nuskaitymo procesą. Aktyvus asmens dalyvavimas padės užtikrinti kokybiškesnių duomenų gavimą bei sumažins psichologinę įtampą.

12. Būtina užtikrinti, kad biometrinių duomenų nuskaitymo procese nedalyvautų ir neturėtų galimybės jį stebėti pašaliniai asmenys.

II. ASMENŲ NUTEIKIMAS TEIKTI BIOMETRINIUS DUOMENIS

13. Prašymą išduoti asmens dokumentą teikiantys asmenys atskirais atvejais gali reikšti nepasitenkinimą dėl biometrinių duomenų nuskaitymo argumentuodami, kad tai pažeidžia jų asmens laisvę, gali kilti techninių problemų, taip pat problemų, susijusių su asmens fizinėmis savybėmis ar psichologinėmis nuostatomis bei nuotaikomis, ar tiesiog naujų technologijų baime. Kai kurie asmenys gali įsivaizduoti, kad jų biometriniai duomenys gali būti panaudoti neteisėtiems tikslams.

14. Siekiant išvengti konfliktų, būtina iš anksto nuteikti asmenį pozityviai. Siekiant padėti asmeniui adaptuotis prie situacijos ir aktyviai dalyvauti procedūrose, priklausomai nuo situacijos, rekomenduojama:

14.1. asmens priėmimo (pradinio interviu) metu bendrais bruožais apibūdinti pagrindinius biometrinių duomenų nuskaitymo etapus, pabrėžti, kad biometriniai dokumentai yra nusistovėjusi pasaulinė praktika, be to, biometriniai duomenys naudojami tik asmens dokumentų išdavimui ir patikrai;

14.2. iki pradedant nuskaitymo procedūras atsiklausti asmens apie su biometrinių duomenų nuskaitymu galimai iškilsiančias problemas: galimus sužalojimus, ligas ar pirštų nebuvimą;

14.3. ypatingą dėmesį reikėtų skirti pagyvenusiems žmonėms, kadangi šioje asmenų grupėje yra santykinai daugiau asmenų su pirštų pažeidimais, ir kitų rizikos grupių asmenims, kurie po kelių nesėkmingų bandymų pateikti kokybiškus biometrinius duomenis gali atsisakyti bendradarbiauti.

15. Asmuo turi būti informuojamas, kad į asmens dokumentą įrašytus savo biometrinius duomenis jis galės patikrinti asmens dokumento atsiėmimo metu.

16. Asmuo turi būti informuojamas, kad jo biometriniai duomenys specialia patikros įranga bus tikrinami asmens dokumento patikros metu (pvz., kertant sieną). Asmens dokumentuose įrašytų pirštų atspaudų sutikrinimui, asmuo turės pateikti įrašytų į asmens dokumentą pirštų atspaudus.

III. REIKALAVIMAI VEIDO ATVAIZDO NUSKAITYMUI

17. Nuskaitant veido atvaizdą privaloma laikytis šių reikalavimų:

17.1. asmens veidas turi būti neišpaišytas ir nedekoruotas, išskyrus įprastą makiažą ar ilgalaikes tatuiruotes bei nuolatinius, priklausymą atitinkamai religinei bendruomenei ar bendrijai ženklinančius piešinius;

17.2. asmuo turi būti apsirengęs civiliniais drabužiais;

17.3. akiniai negali būti tamsintais ar spalvotais stiklais, akinių rėmeliai neturi užstoti akių, pageidautina, kad rėmeliai nebūtų stori;

17.4. asmuo turi būti be galvos apdangalo, išskyrus šių reikalavimų 17.5 ir 17.6 punktuose nurodytus atvejus;

17.5. Lietuvos valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų nariai gali būti su nuolat privalomai dėvimu drabužiu, įskaitant nedengiantį veido (akys, antakiai, skruostai, smakras turi matytis) galvos apdangalą;

17.6. asmenys, priklausantys religinei bendruomenei ar bendrijai, registruotai Lietuvos ar užsienio valstybėje, turi pateikti religinės bendruomenės, bendrijos ar religinio centro, registruoto Lietuvos ar užsienio valstybėje, dvasinės vyresnybės tarpininkavimo raštą arba Lietuvos valstybės pripažintos atitinkamos konfesijos religinės bendruomenės, bendrijos ar religinio centro tarpininkavimo raštą, kuriame nurodoma, kad tas asmuo privalo nuolat dėvėti galvos apdangalą, tarpininkavimo raštas turi būti išverstas į lietuvių kalbą;

17.7. asmens galva neturi būti pakreipta: įsivaizduojama linija, einanti per abiejų akių vyzdžius, turi būti horizontali;

17.8. asmuo turi žiūrėti į objektyvą tiesiai, jei objektyvas per aukštai ar per žemai, įrangoje esančių klavišų pagalba jis turi būti nustatytas į tinkamą aukštį.

IV. PIRŠTŲ ATSPAUDŲ REGISTRAVIMAS

18. Pirštų atspaudų kokybei įtakos gali turėti piršto odos drėgnumas. Jei oda labai sausa, piršto linijų kontrastas tampa labai neryškus. Norint sudrėkinti, asmeniui galima patarti pakvėpuoti į savo pirštą. Tačiau, jei piršto oda yra tamsi, tamsiame atspauode išryškėja prakaito žymės, tokiu atveju pirštus reikia nušluostyti.

19. Pirštų atspaudų skaitymo procedūra, kurią būtina vykdyti nuskaitant bet kuriuos pirštų atspaudus:

- asmuo privalo švelniai prispausti piršto galiuką prie jutiklio paviršiaus;
- svarbu užtikrinti, kad pirštų linijų tinklas būtų jutiklio paviršiaus centre;
- svarbu užtikrinti, kad asmuo neuždės „suklastoto“ arba „padirbto“ piršto ar kitaip nemanipuliuos pirštais ar įranga;
- pirštas prie jutiklio paviršiaus turi būti laikomas prispaustas keletą sekundžių.

20. Jei įrangoje tai numatyta, vienu metu gali būti nuskaitomi iš karto abu arba, jei numatyta aštuonių pirštų nuskaitymo procedūra, iš karto visi aštuoni arba po keturis kiekvienos rankos.

21. Programinė įranga automatiškai tikrina, ar atvaizdo kokybė atitinka biometrinio asmens dokumento reikalavimus, ir parenka išsaugojimui geriausią atspaudą. Tai atliekama techninėmis priemonėmis.

22. Automatinė atspaudų serijos patikra vykdoma dviem etapais:

- nuskaitymo metu vykdoma skaitymo kokybės patikra: nuskaitymo metu ekrane būsenos zonoje rodoma informacija apie nuskaitymo kokybę: mėlyna arba žalia spalva reiškia sėkmingą nuskaitymą;
- nuskaitčius atspaudų seriją, vykdoma kokybės patikra: atspaudai automatiškai sulyginami ir įvertinami, ir parenkamas tinkamiausias atspaudas. Kiti serijos atspaudai ištrinami.

23. Esant blogai nuskaitymo kokybei arba tiesiog suklydus (suklysta uždedant pirštą ant skaitytuvo arba uždėjus ne tą pirštą), kai nė vienas iš serijos atspaudų nėra tinkamas,

pirštų atspaudų nuskaitymo procedūra kartojama, tokiu būdu suformuojant naują seriją, iš kurios vėl vykdomas tinkamiausio atspaudų parinkimas. Nepavykus ir antruoju bandymu gauti tinkamų atspaudų, vadovaujamas žemiau pateiktomis rekomendacijomis.

24. Nuskaitytų atspaudų kokybė visada įvertinama automatinio būdu: vizualinio įvertinimo daryti nereikia.

25. Jei įrangoje numatytas pirštų atspaudų skaitymas paeiliui (mobili įranga), pirma nuskaitymas dešiniojo smiliaus atspaudas, tada įrangos ekrane pasirodo nurodymas uždėti kairės rankos smilių.

26. Visais atvejais sistemoje turi būti pažymima, kurių pirštų atspaudai nuskaityti, arba, jei nėra, turi būti pažymima apie tai, kad pirštų atspaudai nenuskaityti.

27. Problemos dėl pirštų atspaudų nuskaitymo ar kokybės gali kilti šiais atvejais:

27.1. neįmanoma užtikrinti sėkmingo pirštų atspaudų nuskaitymo;

27.2. asmuo neturi arba dėl medicininių priežasčių negali pateikti piršto atspaudų;

27.3. asmuo atsisako bendradarbiauti;

27.4. asmuo yra vaikas;

27.5. dėl priežasčių, susijusių su techninės bei programinės įrangos funkcionalumu.

28. Kai neįmanoma užtikrinti sėkmingo pirštų atspaudų nuskaitymo, siūloma:

28.1. kartoti pirštų atspaudų nuskaitymo procedūras tiek, kiek reikės. Šis metodas naudojamas tik tuo atveju, jei tikimasi, jog jis bus veiksmingas: pvz., jei asmuo neteisingai arba per anksti ar per vėlai uždėjo pirštą. Jei matoma, kad dėl tam tikrų problemų piršto sėkmingai nuskaityti nepavyks, turi būti bandoma nuskaityti kitą pirštą: didįjį, bevardį arba nykštį.

28.2. jeigu nuskaičius bent du vienos rankos pirštus negaunamas sėkmingas nuskaitymo rezultatas, skaitomi kitos rankos pirštų atspaudai. Po to vėl, asmeniui sutikus, gali būti grįžtama prie pirmos rankos pirštų atspaudų skaitymo.

Kraštutiniu atveju, jei nė vieno pirštų atspaudų patikros rezultatai nėra sėkmingi, sistema automatiškai parenka ir išsaugo geriausius iš nuskaitytųjų.

29. Atvejais, kai neįmanoma nustatyti priežasčių, dėl kurių neįmanoma pasiekti sėkmingų patikros rezultatų, būtina žinoti, kad yra tam tikros rizikos grupės asmenų, kuriems tai dažnai atsitinka. Pavyzdžiui, vyresnio amžiaus arba tam tikros profesijos asmenų (pvz., kurie dirba su skysčiais ar chemikalais) pirštų atspaudai dažnai yra žemesnės kokybės. Tokiais atvejais rekomenduojama būti kantriems, kad asmenys nepasijustų diskriminuojami.

30. Kai kurie asmenys gali jausti psichologinį diskomfortą dėl to, kad jų pirštų atspaudų nepavyksta tinkamai nuskaityti, kiti – jausti pačių procedūrų baimę. Tokiais atvejais būtina ypatinga tarnybos darbuotojo nuovoka, nuoširdumas ir paslaugumas.

31. Bet kuriuo atveju asmenys neturi jaustis nepilnaverčiais dėl to, kad jų pirštų atspaudai nebuvo sėkmingai nuskaityti, ir neturi galvoti, kad keliaujant jiems tai sudarys sunkumų.

32. Nurodymai kaip elgtis, kai pirštai laikinai negali būti nuskaitomas arba kai tai yra nuolatinė būklė, ir kitais atvejais pateikti Aprašo VII skyriuje.

33. Šio skyriaus nuostatos taikomos ir tuo atveju, jei pirštų atspaudai registruojami pirštų atspaudų skaitytuvu, kuris nėra integruotas į biometrinių duomenų registravimo įrangą.

V. PARAŠO REGISTRAVIMAS

34. Parašo formavimo įranga skirta asmens parašo, įrašomo į asmens dokumentą, formavimui. Įrangą sudaro planšetė, ant kurios asmuo pasirašo, ir specialus rašiklis, skirtas formuoti parašą, tinkamą įrašyti į asmens dokumentą bei užtikrinantis parašo atpažinimą.

35. Jei asmuo nesugeba ar dėl medicininių priežasčių negali pasirašyti, arba jei asmens dokumento išdavimą reglamentuojantis teisės aktas nustato, kad tam tikroms asmenų grupėms asmens dokumentas gali būti išduodamas be asmens parašo, parašo pasirašymas neinicijuojamas.

36. Tuo atveju, jei planšetėje pasirašo asmuo, kurio parašas asmens dokumente neturi būti įrašomas, tarnybos darbuotojas valdymo kompiuteryje inicijuoja parašo ištrynimą.

37. Visiems nepasirašytiems prašymams sistemoje automatinio būdu formuojamas brūkšnys, kuris ir įrašomas į asmens dokumentą.
